MAKRONÓM INTÉZET

A GLOBÁLIS OLAJIPAR ÓRIÁSI EXTRAPROFITOT ZSEBEL BE A HÁBORÚ ÉS A SZANKCIÓK NYOMÁN

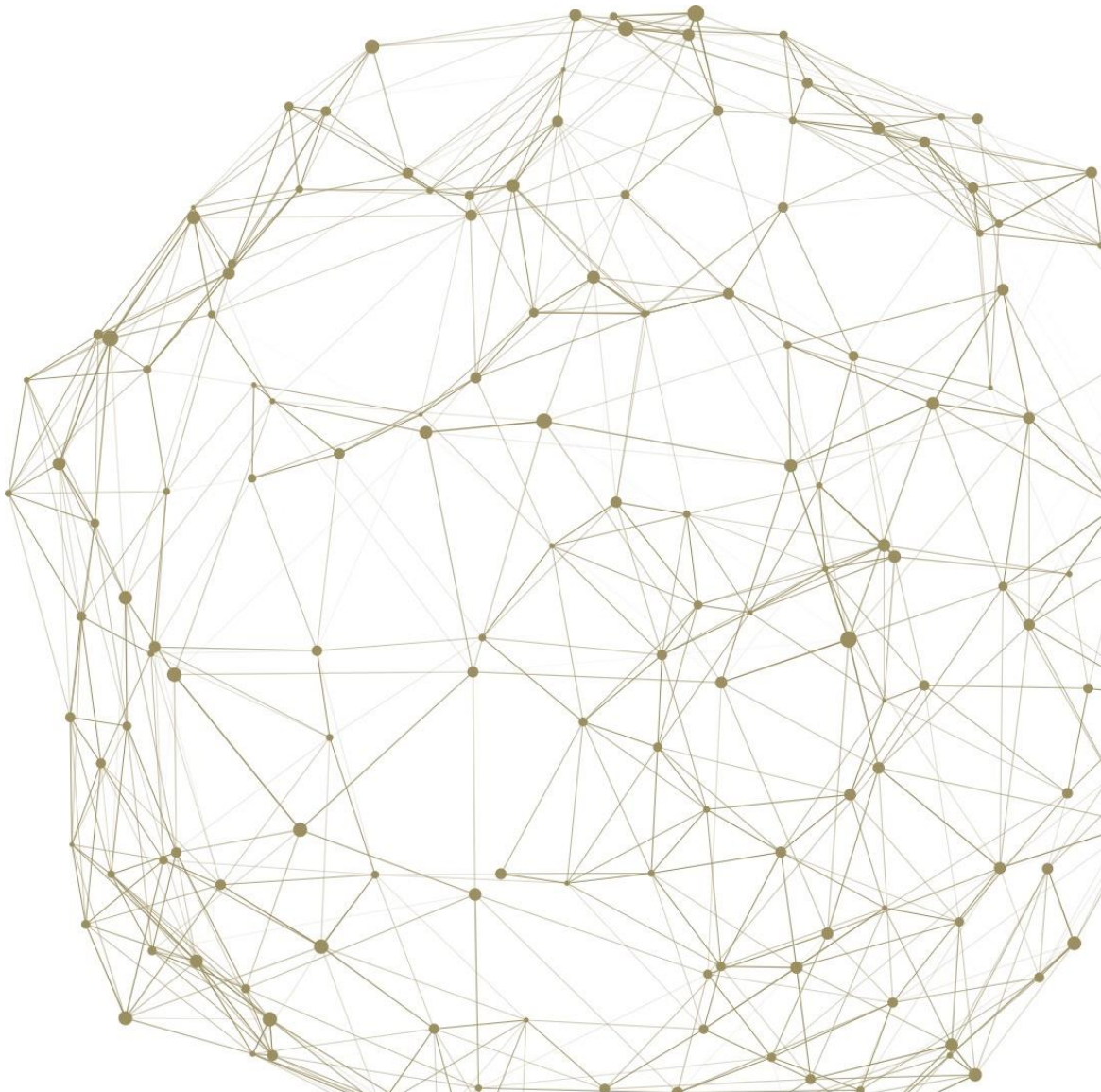

2023.02.23.

Hatalmasat nőtt a globális energiavállalatok profitja 2022-ben, ezzel a szektor szereplőinek szabad készpénzállománya 70 százalékos növekedés mellett elérte a 834 milliárd dollárt. A rekordnyereség ellenére a cégek többsége visszafogja kapacitásbővítést célzó beruházásait, gyengítve a kínálatot és további nyomást gyakorolva az energiahordozók világpiaci árára. A legnagyobb extraprofitot a nyugati olajvállalatok érték el 125 százalékos éves növekedéssel. Az idáig sem volt kérdés, hogy ezek a cégek hasznot tudtak húzni az ukrajnai inváziót és a szankciókat követően megugrott olaj- és gáz-árakból, ugyanakkor a keletkezett nyereség mértéke még az elemzők várakozásait is felülmúlta.

Nem panaszkodhatnak az energiaipar szereplői

A Rystad Energy kutatása szerint az energiaszektor cégei 2022-ben rekordméretű profitot zsebelhettek be: a globális kőolaj és földgázkitermelő és finomító vállalatok teljes FCF-je (Free Cash Flow, az a pénz, amely egy vállalatnak a működési költségek és a tőkekiadások kifizetése után megmarad) **2022-ben elérte a 834 milliárd dollárt, ami 70 százalékos növekedést jelent, köszönhetően a magas energiaáraknak és az új beruházások visszatartásának:** a rekordnyereség ellenére **az olajipar nem fektet be érdemben a kapacitásbővítést célzó beruházásokba, amely így jelentősen gyengíti a kínálatot** és nyomást gyakorol az energiaárakra. Egyes amerikai szakértők szerint ennek az az oka, hogy az olajtársaságok politikai ügyet kreáltak a kitermelés fokozásából, míg mások ezt csupán gazdasági kérdésként látják: a kínálat szűkössége túl jót tesz a profitnak. A Deloitte adatai szerint az amerikai olajkitermelők jelenleg több pénzt keresnek, mint bármikor az ország palaforradalmának több évtizedes történetében. Bármi is az oka, a 2015 óta tartó globális alulfinanszírozottság a feltárásokban és fejlesztésekben tovább fogja növelni a kőolaj és a földgáz kínálati hiányát. **A Goldman Sachs Group szerint a 2020 elejétől 2022 közepéig tartó 500 százalékos olajár-emelkedés ellenére a globális olaj- és gázipari beruházások reálértéken csökkentek.**

Nyugaton még durvább a helyzet

Idén februárban a legnagyobb nyugati olajtársaságok közzétették 2022-es nyereségüket, az eredmények pedig mindenkit megdöbbentettek: **a Chevron, az ExxonMobil, a BP, a Shell, a TotalEnergies és az Equinor együttes nyeresége a 2021-es 98,8 milliárd dollárról, 2022-re több mint 222 milliárdra nőtt (124,5 százalékos éves növekedéssel),** felülmúlva a globális átlagot és az elemzők legmerészebb várakozásait. Az ExxonMobil 59,1 milliárd dollárral az eddigi legmagasabb profitját zsebelte be minden magán- olajvállalat közül. A Shell szintén 115 éves történetének legnagyobb nyereségét jelentette be (39,9 milliárd dollár), de a Chevron (36,5 milliárd dollár), a TotalEnergies (36,2 milliárd dollár), a BP (27,7 milliárd dollár) és a többségében állami tulajdonú norvég Equinor (22,7 milliárd dollár) is új rekordot állított fel. **A gazdaság egyenetlen működéséből keletkező vállalati extraprofit pedig tovább rontja a globális inflációs helyzetet.**

„*Abban bíztam, hogy úgy tízmilliárd dollárral kevesebb profitról tudok beszámolni, mert ez mégis észszerűbb lenne*" – mondta Patrick Pouyanné, a TotalEnergies elnöke kissé szégyenkezve, amikor összegezte a cég tavalyi 36,2 milliárd dolláros nyereségét, amely kétszerese az előző évinek. **Az elnök szerint a globális háttér továbbra is nagyon kedvez az energiaiparnak, és Kína Covid utáni újranyitása tovább fogja pörgetni a keresletet 2023-ban.** Darren Woods, az ExxonMobil vezérigazgatója már jóval büszkébben nyilatkozott a helyzetről, aki szerint *„az elért eredményeket egyértelműen a kedvező piac hozta meg, de hogy teljes mértékben kihasználjuk az alultermelt piac előnyeit, a munkánkat már évekkel ezelőtt, jóval a világjárvány előtt elkezdtük, amikor úgy döntöttünk, hogy anticiklikusan fektetünk be.*" Állítását azonban a befektetések általános hiánya megcáfolni látszik.

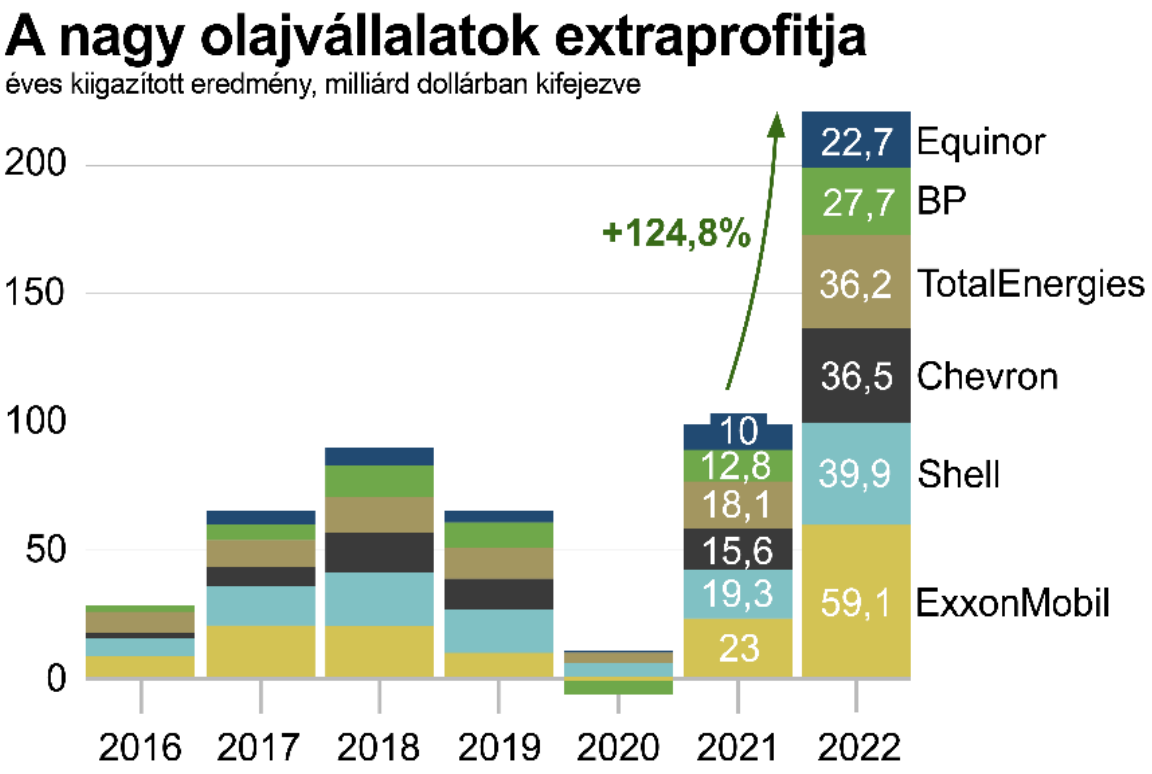

Forrás: BBC-elemzés, Energy Monitor-elemzés, Makronóm Intézet számítása

A szaúdiak is rekordot dönthetnek

A tavalyi éves nyereséget még nem minden vállalat tette közzé, ugyanakkor a részadatok már engednek némi betekintést: **a Saudi Aramco, a világ legnagyobb olajvállalata a harmadik negyedéves beszámolója alapján 2022-ben már** 130,3 milliárd dolláros nyereségnél jár**, szemben a 2021-es ugyanezen időszak 77,6 milliárdjával.** Szaúd-Arábiát a sivatagi felszín közelében található hatalmas olajkészletei a világ egyik legolcsóbb nyersolajtermelő helyszínévé teszik. A Nemzetközi Pénzügyi Intézet szerint **az arab középhatalom minden 10 dollárnyi olajár-emelkedés után évente 40 milliárd dolláros többletbevételre számíthat.** Amin H. Nasser, az Aramco vezérigazgatója bizakodó a jövőt illetően: szerinte „*az olajkereslet az évtized hátralévő részében tovább fog nőni, tekintettel arra, hogy a világnak megfizethetőbb és megbízhatóbb energiára van szüksége*”.

A szankciók is jelentős mértékben hozzájárultak

Ehhez az elképesztő nyereségnövekedéshez több tényező együttállására is szükség volt. A koronavírus-járvány okozta visszaesést követően az üzemanyag-kereslet hirtelen megugrott, ami már 2021-ben példátlan hasznot hozott az olajszektorban. Ezt fejelte meg az orosz–ukrán háború és a rá válaszul hozott EU-s szankciók, amelyek az orosz olaj- és gázszállítások akadozásához és nehezebb beszerzéséhez vezettek. **A szankciók és az orosz energia jóval drágább alternatívái (például LNG) miatt az energiahordozók ára az egész világon megnőtt, miközben Európa sokszor** „átcímkézett” **orosz energiahordozókat vásárol közvetítő államokból, megkérdőjelezve a szankciók hatékonyságát.**

Az extraprofithoz extra osztalék jár

Az alacsonyabb beruházási arány és a növekvő FCF azt jelzi, hogy az energiaipari szereplőknek jelentős készpénz áll rendelkezésükre az adósságok törlesztésére vagy a részvényesek osztalékának

kifizetésére. Mivel a 2021-es nyereség nagy részét a vállalatok adósságcsökkentésre költötték, a 2022-es évi hatalmas profit számottevő részét valószínűleg kifizetik a részvényeseknek. A trend a számokban is megmutatkozik: **a vezető nyugati olajcégek 2022-ben rekordösszegű,** 110 milliárd dolláros osztalékot **és részvény-visszavásárlást fizettek ki a befektetőknek, amely nem meglepően világszerte felháborodást váltott ki a kormányokból, és az iparágra kivetendő extraadók kérdését is felvetette**, ezzel járulva hozzá az átlagfogyasztók megugró energiaköltségeihez.

Rövid és középtávon az olajipari óriások kilátásai továbbra is nagyon kedvezőek. Bár igaz, hogy az energiaárak a tavalyi csúcsértékekről némileg normalizálódtak, a fundamentumok alig változtak: **a finomítókban továbbra is fennáll a szűk keresztmetszet, amelyet az orosz gázolajra vonatkozó legutóbbi EU-s szankciók súlyosbítanak, a kereslet pedig még mindig erős, különösen Kína közelmúltbeli újraindulása után és a recessziós félelmek elhalványulásával.**